

Stap vooruit

Het uitvoeren van bacteriologisch onderzoek op de boerderij zal van dat streven een blijvend onderdeel uitmaken, maar is uiteraard maar één onderdeel. Extra aandacht gaat naar de kalveren. Niet alleen wordt van alle biest de kwaliteit bepaald, maar er wordt ook langer biest gegeven dan vroeger. Via het Pneumonee-project wordt van al het jongvee de longen routinematig gescand op longproblemen en door de omtrek van de kalveren te meten kan de groei opgevolgd worden. In de stallen kwam een druppelverneveling om de koeien koel te houden. Tegelijkertijd kwamen er ook extra ventilatoren die naast het voorzien van extra koeling, ook de greenbedding in de diepstrooiselboxen droger houdt. Extra ontsmettingskalk zorgt voor nog propere ligboxen. “Grosso modo zitten we voor de meeste technische parameters op een goed niveau. Maar het is door overal kleine stapjes extra te zetten dat we als geheel zijn vooruitgaan. De *on farm* testen zijn zeker zo’n stap vooruit geweest”, concludeert Stijn.

“Vooruitgegaan door overal kleine stapjes te zetten.”

“Strategisch behandelen om het juiste te doen voor de koe”

Diverse bacteriën kunnen een uierontsteking veroorzaken. Afhankelijk van welke kiem de veroorzaker is, is een behandeling met antibiotica al dan niet aangewezen. Sneltesten kunnen hierin klaarheid brengen. Goed voor de koe, de boer en voor het antibioticagebruik in de sector. Het inspireerde dierenarts en onafhankelijk uiergezondheidsadviseur Marina Stevens om het strategisch behandelen op basis van bacteriologisch onderzoek op het melkveebedrijf (*on farm*) zelf te implementeren. Al zo’n zeventig melkveehouders gingen ermee aan de slag.

Ivan De Clercq

Marina Stevens doctoreerde op antibioticagebruik en uiergezondheid en werkte na haar academische carrière ook nog een tijd als technisch expert bij een verdeler van dierengeneesmiddelen ter ondersteuning van rundveedierenartsen. Sinds 2023 is ze werkzaam als onafhankelijk adviseur waarbij de focus enerzijds ligt op optimalisatie van de

uiergezondheid, en anderzijds op het uitvoeren van *on farm* bacteriologisch onderzoek.

Via bacteriologisch onderzoek in labo’s kan nu al aan kiembepaling gedaan worden. Waarom zou de boer dit zelf willen doen?

“Wel, omdat de melkstalen in de labo’s moeten geraken, is er steeds een logis- ▶

tieke tijdspanne van meerdere dagen. Zo lang kan niet gewacht worden met de beslissing om al dan niet een therapie op te starten. Door onderzoek *on farm* uit te voeren, zijn de resultaten 24 uur na de uierontsteking beschikbaar waardoor het resultaat gebruikt kan worden voor de koe zelf, zonder tijdverlies voor de veehouder.”

Wat zijn de drijfveren bij boeren om hiermee aan de slag te gaan?

“Er zijn verschillende drijfveren waarom veehouders kiezen om *on farm* aan bacteriologisch onderzoek te doen. De meest voorkomende reden is dat ze een uierontsteking gerichter kunnen behandelen eens ze de oorzakelijke bacterie kennen. Daardoor kan de veehouder de koe de beste kans op genezing geven. Tegelijk draagt deze manier van werken bij aan een verantwoord gebruik van antibiotica, waar ook heel wat melkveehouders bewust mee bezig zijn. Dat niet elke koe met milde klinische uierontsteking moet worden behandeld, levert een daling in antibioticagebruik op. Het is vooral ook prettiger werken: niemand behandelt immers graag te veel koeien. Als er dan toch eens een toename is van het aantal uierontstekingen kan er kort op

de bal worden gespeeld. De resultaten van bacteriologisch onderzoek geven immers al een directe richting over de belangrijkste bron van besmetting is op het bedrijf.”

Melkveehouders moeten al in alles specialist zijn. Is het dan realistisch om van hen te verwachten om ook nog eens laborant te zijn? Een stal is bovendien een heel andere omgeving dan een labo.

“Mits een korte praktische opleiding is dit voor de meeste melkveehouders haalbaar. Hierbij komen zowel de propere staalname als het aanbrengen van melk op de kweekbodem aan bod. Het is uiteraard een basisvereiste dat het hanteren van de sneltest niet te complex is, anders blijft geen veehouder dit doen. De voedingsbodem die wij gebruiken, de Udder-id, is dan ook erg gebruiksvriendelijk. Wat de omgeving betreft: een gewoon propere omgeving om het staal uit te enten op een voedingsbodem is proper genoeg. Al moet je altijd beducht zijn voor invallend stof. Stofwebben aan het plafond is een goede indicator om een andere ruimte op te zoeken (lacht).”

Een sneltest correct uitvoeren is één ding, de interpretatie een ander.

“Ook dat klopt helemaal. Zowel bij de interpretatie van de resultaten als bij de vertaalslag naar ‘wat nu met deze koe te doen’, is ondersteuning noodzakelijk. De ondersteuning gebeurt bij ons meestal via Whatsapp. Het spreekt voor zich dat behandelplannen gestroomlijnd worden met de bedrijfsdierenartsen.”

Zijn sneltesten een wondermiddel om het antibioticagebruik in de melkveehouderij verder naar beneden te halen?

“Wondermiddelen bestaan helaas niet. De meerderheid van de antibiotica bij volwassen melkvee wordt gebruikt ter behandeling van uierontstekingen en

tijdens de droogstand. Strategisch behandelen van uierontstekingen is één manier – naast selectief droogzetten – om te verminderen in antibioticagebruik en dit zonder risico’s voor de uiergezondheid. Veel hangt af van welke kiemen vaak voorkomen op het bedrijf. Van de tien uierontstekingen waarvan je een staal bacteriologisch onderzoekt, ga je gemiddeld drie koeien niet moeten behandelen met antibiotica.”

Het gaat wel om extra kosten en werk voor de melkveehouder.

“Het is een andere benadering in de behandeling van koeien met klinische mastitis. Zoals elke verandering vergt ook deze aanpassing wat tijd. Eens het nemen van melkstalen routine wordt, is het zelfs tijdsbesparend: een koe behandelen en de melk 10 dagen separeren weegt immers niet op tegen staalname en het aanbrengen van melk op de voedingsbodem, wat maar enkele minuten duurt. Alleen al met het vermijden van melk te moeten weggieten betaal je de sneltest ruimschoots terug. En dat is nog los van de positieve effecten van een correcte behandeling op langere termijn. De investering in materiaal zoals de incubator om de bacteriën in de melkstalen te laten groeien en bijbehorend entmateriaal is beperkt. Maar weet je, het kostenplaatje is één ding, maar is niet de belangrijkste motivatie. Boeren willen vooral het beste doen voor hun koe. Als een koe niet onmiddellijk beter wordt, denken boeren vaak ‘had ik maar dit of dat geprobeerd.’ Die momenten vermijden, dat blijkt de grootste motivator te zijn. ■

Het kostenplaatje is één ding, maar is niet de belangrijkste motivatie.

Mits een korte praktische opleiding is dit voor de meeste melkveehouders haalbaar. Hierbij komen zowel de propere staalname als het aanbrengen van melk op de kweekbodem aan bod.